

TANITÓBARÁT.

Havi közlő.

Megjelenik minden hó elején.

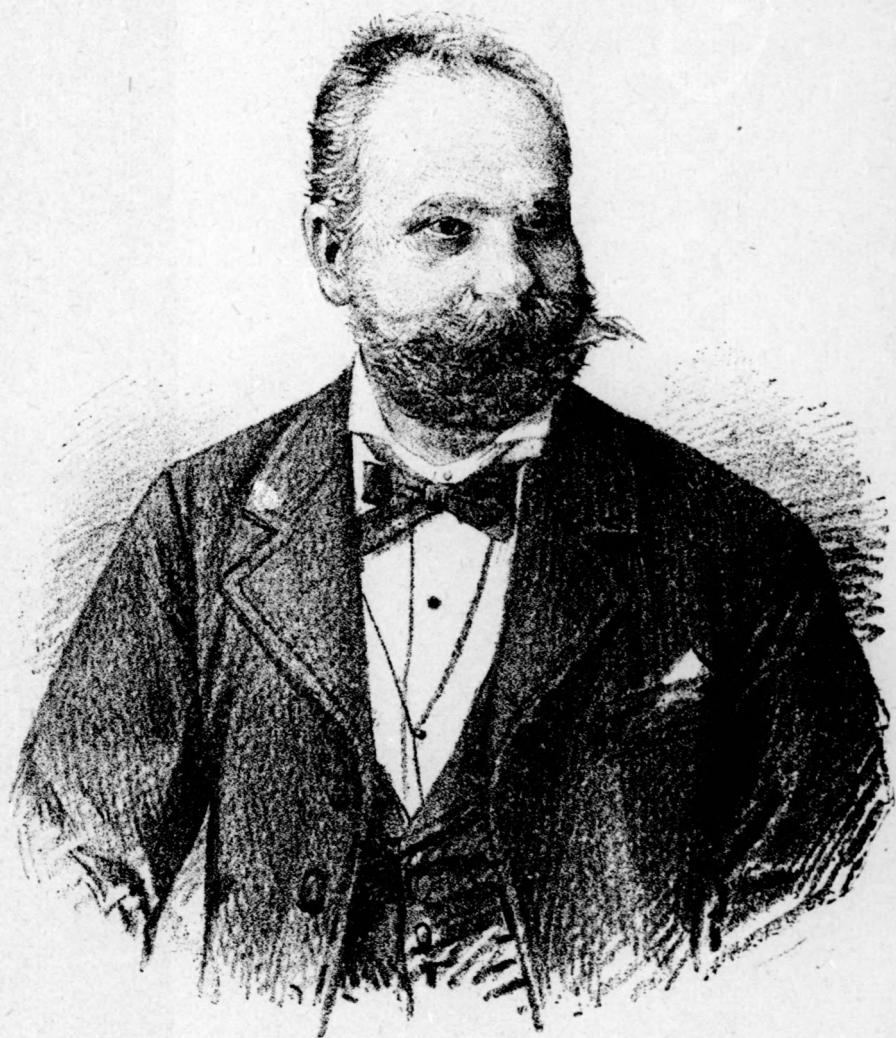
Előfizetési ára:

Fél évre 1 frt.
 Egész évre. 2 frt.
 Egy oldal hirdetés . 5 frt.

Február.

A lap szellemi és anyagi részét illető közlemények e cím alatt küldendők: „Tanítóbarát szerkesztőségének Győrről.”

Kéziratokat nem adunk vissza.

Skapuvázy Vargyas Endre.

Kapuváry Vargyas Endre

győrmezei kir. tanfelügyelő.

Önzetlen tanítóbarát.

Fáradhatatlan munkása a tanügynek.

Tösgyökerecs magyar és jó hazafi.

Ezek jellemzik Vargyas Endrét, kinek arczképét méltán közöljük első helyen.

Kevés tanfelügyelő van hazánkban, a ki annyira fel tudná fogni hivatalának magasztosságát, és oly jelentékenyen kifejteti hatáskörét, mint ő.

Mennyire tudatával bir hivatala fontosságának, álljanak itt jellemzésül saját szavai, melyeket a Győrmezei Tanügy 1883. évi 2-ik számából idézünk :

„Ezen álláshoz nemcsak adminisztratív tehetség, hanem paedagogiai képzettség s tanügyi rátermettség is kell. Különbösen az iskolában „peregrinus in Izrael“ marad örökké. A ki maga is nem rendelkezik paedagogiai ismeretekkel, nem lehet szakszerű bírása a tanítónak.

Ha a közoktatásügyi miniszter is így gondolkoznék, beh más lábon állana akkor a hazai tanügy!

Az igaz, hogy érti is a paedagogiát.

Ki ne ismerné nagy szakavatottságáról tanuskodó „Magyarok története“ című iskolai tankönyvét, melyet a főváros minden iskolájában és csaknem minden városi iskolában használnak? Vagy melyik néptanító nem ismeri az ő többi elemi iskolai tankönyveit, melyek ezer és ezer példányban forognak közkézen.

De nemcsak hogy érti a paedagogiát, nemcsak hogy gyakorlatilag is mester benne, hanem szereti is, és azt lehet mondani, szenvedélylyel foglalkozik megyéje tanügyi állapotával. Meg is látszik ez rajta : olyan rendezett iskolai viszonyok, mint Győrmezeiben, alig vannak másutt a hazában.

És hogy mily előrelátó, arról tanuskodik az ő nagy fáradtsággal összeirt „Győrmezei népoktatási állapota“ 1873. című statisztikai kiadványa, melyben már azt is kimutatja, hogy melyik tanítónak hány gyermeke van, holott ezt csak most az ő kimutatása után 13 évvel követeli az oktatásügyi miniszter a többi tanfelügyelőtől. Tehát ő már ezelőtt 13 évvel gondoskodott olyan adatokról, melyek a tanítók árvaházának fölállításánál elkerülhetlenül szükségesek.

Ő tehát a tanítóknak nemcsak az iskolában, de azon kívül is a legszeretőbb szívű barátja és a leggondoskodóbb atyja.

A megyéjében elhunyt tanítók özvegyei sok jót tudnának beszélni atyai gondoskodásáról. Sokan ezek közül, még akkor kezdtek gondolkozni nyugdíjuk felül, midőn már Vargyas Endre át is adta nekik. Nem sajnálta a fáradságot, összeszedni az okmányokat, s a nélkül, hogy az özvegyek valamit tudtak volna róla, már ő elvégzé ügyüket.

Az ő nemesszivűségére bizonynyal nagy hatást gyakorol angyali kedvességű neje Petz Vilma, Deák Ferencz nagy hazánkfíának unokahuga, kit 1875-ben vezetett oltárhoz, és a ki polgári leányiskolai igazgatónő lévén, szintén részt vesz férjének paedagogiai munkásságában.

Nem irunk életrajzot: lapunk szük tere nem elég az ő érdemeinek méltánylására.

Erre a nagy munkára sokkal avatottabb toll várakozik.

Csak még azt említjük meg, hogy az irodalomban is nagy nevet szerzett már magának, és munkái már egész könyvtárt képeznek.

Nagy paedagogiai tudományát a gyengébb tanítók gyámolítására szívesen használja fel: jó tanácsai, gyakorlati utmutatásai, nem egy tanítónak munkálkodását könnyítették már meg, és tették nagy-sikerüvé.

Szereti is őt minden tanító.

Évenkint minden iskoláját megnézi, néha többször is, és intézkedik, hogy a hiányokon, bajokon minél rövidebb idő alatt segítve legyen.

Különben azt lehet mondani egészen visszavonultan él, és egyedül hivatalával és a tanügygyel foglalkozik.

1883-ban Győrmegyei Tanügy címen, a megyéjebeli tanítók számára egy ingyen lapot adott ki, melyet egyedül állított össze, s melyben oly dolgokról irt, a melyek tanítóit leginkább érdekelték. Ezen lapot 700 példányban nyomatta a maga költségén.

Vasszorgalom a tanügy emelésében.

Ez a jelszava.

Jó szív a nyomott helyzetü tanítók iránt.

Ez a tulajdonsága.

Vegyen róla példát minden tanfelügyelő.

Adja az Ég, hogy a tanügy vezérferfiái között minél több legyen ilyen tanítóbarát.

Akkor boldogulunk mi és boldogulni fog szeretett hazánk.

A legnagyobb tövis.

Azt mondja Hugó Viktor: „Az állam két első hivatalnok a bába és az iskolamester.“

És ez igen természetes.

Mert az első a jövő nemzedéket segíti világra, a második pedig azon munkálkodik, hogy ez a világra segített nemzedék emberileg tudjon élni a világon.

Erköles és tudomány nélkül állam nem állhat fönn, művelődés nem haladhat előre.

Kik vetik meg az állam létének ezen kettős alapját?

A néptanítók.

Szegény kollegáim, mennyire meg is becsülnek titeket!

Csupa öröm a néptanító élete, azt sem tudja hova lépjen a nagy becsüléstől. Az állam dédelgeti, a papság karöltve munkálkodik vele, a szülők megbecsülik, mint olyant, a ki arra szentelte életét, hogy gyermekeik lelkét éveken át gondozza és az életre előkészítse.

Nem szólok az államról, van benne sok jóakarát, de intézkedéseivel nagyobbbrészt az ellenkezőt éri el.

Nem szólok az egyházzól és a többi hitfelekezetekről, volna bennök sok tehetség a jóra, de belőlök az akarat hiányzik.

Az egyház is, az állam is sokat tesz, de csak a papiroson. A néptanító huzza a szellemművelés igáját tovább, és évtizedek mulnak, míg észrevesz valamit, hogy helyzetén segítettek. Pedig az idő alatt beh sok tinta elfolyt a papiroson!

A civilizáció első szolgája nem sokat érintkezik az állam és egyház azon főbb hivatalnokaival, kik a tanügyet kormányozzák, annál többet a szülőkkel.

És innen várja (ha még van benne remény) fáradozásainak méltánylását.

Kedves kollegák, kik velem együtt évek hosszú során át működtetek és működtök a tanítva-nevelés terén, mit

szóltok hozzá : találkozik-e a tanító általános elismeréssel a szülők részéről ?

Fel tudják-e ezek fogni : mily jótevői vagytok gyermekeiknek ?

Meg tudják-e ezek becsülni a ti áldásos munkálkodástokat ?

Ugy-e nem.

Sőt a szülők nagy része ahelyett, hogy hálával viseltetnék fáradozásaitok iránt, elégedetlenségét nyilvánítja.

Ha gyermeke tompaértelmű, azt mondja : „Nem tehet róla, hogy olyan nagy számár a tanítója.“ Ha jóesziú, azt mondja : „Ajnye, beh okos gyerek ez az én fiam!“ és eszébe sem jut, hogy a tanítóról megemlékeznek, pedig a gyermek okosságának nyilvánulása csak halavány tükre a tanító fáradozásainak.

Érheti a népvelés apostolát sok baj és csapás, eltüri a lenézésnek és gúnynak ráhajigált kövét, békés megadás-sal küzd az étellel, bár érzi a töviseket, de ezen tövis-ek közül egy karczolja legvéresebbre szívéét, és ez az egy : a hálátlanság.

Ez a legnagyobb tövis a tanítói pályán.

Ennek a tövisnek sokan és sokszor éreztük már a szurását.

De ki tehet róla!

Tűrjünk.

Vigasztaljuk magunkat azzal, hogy nem a szülők érdekében munkálkodunk nemes pályánkon, hanem drága hazánkért és a jövő célért.

Van mi nekünk jutalmunk ; igaz, hogy a konyhára nem sokat hoz, de édes ir a szivre, és ez : munkálkodásunk sikerének látása.

Vagy melyik néptanítónak nem magasul fel a lelke, midőn egyik nemzedék a másik után kerül ki keze alól és látja az óriási különbséget a keze alá jövő és az iskoláját elhagyó nemzedék értelmi állapota között !

Üresen jön a gyermek és szellemi kincsekkel meg-
rakodva távozik! Mikor bevezetik az iskola küszöbén,
akkor egy állat még, emberi arczczal, s mikor utólszor
nyomja le a kilincset, hogy elhagyja az iskolát, akkor
egy lelkes ifju-ember, a kire reménynyel vár a község
és haza.

Ez adjon nekiünk erőt a munkálkodásra, és ha fáj
is a legnagyobb tövis, a hálátlanság érzete, gondoljunk a
legnagyobb tanítóra, az isteni Mesterre, a kinek egész
koszoru jutott a tövisékből.

Ziegler G.

A néptanító és a halál

(Vége).

Ihol egy harmadik haldokló, akit még teljes férfiukorá-
ban tört le a halál. Buzgó, értelmes tanító volt ő, maga a meg-
testesült szorgalom. Épen ez emészté föl élete erejét időnek előtte.
Tanítványai sokát tanultak tőle, mert ritka gyakorlati ügyességgel
kitünő modort párosított. A szülők előtt nagy volt az ő tekintélye;
szerencsájöknek tarták, hogy ily szakember kezei alá vihetik gyer-
mekeiket. A rend, tisztaság, fegyelem példányszerű volt iskolájában.
Tanítványai hasonlítanak egy jól begyakorolt katona-csaphoz, mely
a vezénylő szóra hibátlanul visz végbe minden mozdulatot, mintha
csak dróton rángatnák. E derék tanító súlyos betegségének hira
nagy részvétet keltett az egész községben. Mindenki sajnálja; so-
kan személyesen is meglátogatják vigasztalni Te pedig talán irigy-
led is az ő boldog halálát. Gondolod: mily édes lehet neki e kinos
órában a tudat, hogy hivatalos buzgóságának lett áldozata! Mennyire
megkönnyíti halálos tusáját a részvevők sajnálkozása, tisztelőinek
sokasága!

Én azonban máskép fogom fel az ő helyzetét. A boldog ki-
muláshoz még egyéb is szükséges, mint az emberek részvéte. Mi-
csoda? Isten kegyelme! S vajjon e kegyelem állapotában van e?
Igaz, hogy derék tanító volt. De Isten kegyelmével és áldásával
egész életén át nem törődött. Minden eredményt saját rutinjának
számított föl. Csak az emberek tapsait sovárgá, csak önnön dicső-
ségét hajhászta. Rá is illik az Üdvözítő szava: „elvetted jutalma-
dat!” — Hogyan is lehetne ez máskép? A sirontúli életben csak

annak lehet kilátása jutalomra, ki egyedül Isten dicsőségét tartá szem előtt, érte dolgozott, tőle várta az áldást, s hálát adott neki az eredményért. Beverheti a halandó fejével és földi nagyságával az égboltot, azért a halálos ágyon mégis oly kicsiny marad, hogy az örök dicsőség palotájának küszöbét sem lépheti át!

Tekintsünk meg végre a halálos ágyon egy vallásos tanítót is, ki minden törekvését oda irányozá, hogy a kisdedekeket Jézushoz vezesse s buzgó keresztényekké nevelje. Nem kis föladat volt ám ez — a mai előítéletek közt. Mindenekelőtt saját személyében kellett a tanítványok elé mintaképet állítania. Templomba járt, ajátoskodott, a gyermekekkel együtt járult a szent áldozáshoz, kifogástalanul élt, kerülte a rossz társaságokat, jó egyetértésben állt a plébánossal, harangszóra levette kalapját az utcán is és imádkozott. E miatt sok gyanusítást, gunyt, rágalmat kelle tünie. Sekrestyésnek, jezsuitának, bigottnak csufolták. Eltúrte. Iskolai teendőit híven és örömmel tölté be; bánásmódja komoly, de szelid, atyai volt. Jelszóul tartá: „Jót tenni és szeretni minden embert!“ Kapott azonban elismerést is; de ez felfuvalkodottá épen úgy nem tevé őt, mint a félreismerés, a guny és rágalom el nem csüggeszté. „Legyen Isten akaratja! Az ő kezéből szívesen fogadom a jót is, a rosszat is!“ Így sóhajtott gyakran, s a szenvedések miatt talán még inkább áldotta Istent, mint az örömek miatt, mert jól tudá, hogy ez utóbbi könnyen elbizottá teszi az embert, míg amaz a keresztény tökéletesség eszköze.

Azt hiszem, hogy e tanító a halálos óra gyötrelmei közt is nyugodtan nézhet a jövő elé. Nyomorusága és bűnös volta érzetében tudja ugyan, hogy Isten irgalmára, a Megváltó szenvedésének és halálának érdemeire s a szentek pártfogására nagy szüksége van; de mennyi vigaszt nyújthat neki azon öntudat, hogy tanítói hivatalát mindig Jézus szellemében, Isten dicsőségére igyekezett betölteni; hogy a nevelés szent ügyéből nem csinált szemfényvesztést, s a gyermekeket arra iparkodott oktatni, hogy mindenek előtt jó keresztények, jó hazafiak és a mennynek méltó polgári lehessenek, s így végecéljokat elérhessék. A tanodára, működésének sok évi színhyére gondolva, lelkéből sóhajthat föl:

Isten hozzád kised hajlék,
Te mennyország pitvara;
Hol örömmel annyit bajlék,
Amig oktatok vala;
Hol az apró nép felett
Egy-egy angyal lebegett!

A körülte kesergők szívök mélyéből rebegnek érte egy egy Miatyánkot, mert szinte tudják, hogy a haldokló azon evangeliomi szolgálóhoz hasonlít, kihez így szólt a főnökes ember: Örülj hív szolgálóm, mivel a kevésben is hű voltál! — Menj be a te Uradnak örömébe!”

Rejány

Hogyan tehetünk szert egy kis mellékes jövedelemre?

I.

Alig van a hazában olyan néptanító, a ki hasonló kérdést nem intézett volna már önmagához.

A tanítók díjazásának szénásszekere nincs úgy megrakva seho', hogy rá ne férne még egypár emelés.

Különösen a falusi néptanítók vannak a mellékes szerzeményekre ráutalva, különben csak főne, de nem susterogna a tüzhelyre rakott ennivaló.

Czikkünknek mostani címe alatt szándékunkban áll többféle mellékes jövedelmet hozó dolgot ajánlani, és megmutatni az utat és módot, melylyel egy kis konyhapénzre, vagy ha jobban tetszik: szivarra valóra tehetünk. Számtalan sok van ilyen. Ki fogjuk választani a legtöbb hasznot terelő és legkevesebb fáradsággal járó mellékes foglalkozásokat. Lapunknak kedves olvasói szintén beküldik pénzhozó privátmunkálkodásuk leírását. Mert úgy segítsünk magunkon, a hogy lehet. Nem dédelgetnek bennünket annyira, hogy hasonló dolgokkal foglalkoznunk nem lenne szükséges.

A mellékes foglalkozások egyik legjövedelmezőbb ága a biztosítási agentúra.

Ismerünk tanítókat, kik 400—1000 frtot képesek ily uton évenként szerezni.

S mily kevés fáradsággal!

Írnak a társulathoz egy ilyen forma levelet:

„Tekintetes . . . biztosító társulat főügynökségének.”

Alulírott hajlandó vagyok, az alügynökséget elvállalni.

Foglalkozásra nézve néptanító vagyok s mint ilyen képesnek érzem magamat a néppel a tűz-, jég- és életbiztosítások fontosságát megértetni, és a társulatnak a körülményekhez képest javára szolgálni. Azon esetre ha ajánlatom elfogadásra talál, kérem a szükséges nyomtatványokat elküldeni.

Tisztelettel N. N.

Erre a társulat küld egy bádogtáblát, és néhány nyomtatványt tiszta papirost, levélborítékot stb.

A tanító kiakasztja a táblát háza elé, aztán összehívja a falu értelmesebb embereit, s ilyenforma beszédet tart hozzájuk.

„Kedves barátaim!” — A napokban . . . társulattól meghatalmazást kaptam, hogy nálam a biztosítást bejelenthetik.

Tudják azt, hogy mily áldás nyugodtan hajtani fejünket a párnára, nem félni semmi veszélytől, sem tüztől, sem jégtől, sem attól, hogy ha meghalunk nem lesz utódainkuak betevő falatja.

Mig a biztosítási intézetek nem voltak föllállítva, a legnagyobb gazda is ki volt annak téve, hogy egy hirtelen támadó tűz minden vagyonát fölemészti, és koldusbotot vághat magának az erdőn. Nem, egyszer történt, hogy a gazda behordta gyönyörű termését az udvarra és csak a cséplésre várt, midőn a rosszakarat vagy véletlenség tüzet ejtett az asztagokba, és sirva kellett néznie, hogy emésztik a dühös lángok föl az ő és családja ennivalóját.

Hány ezer és ezer ember jutott így évenként tönkre, s ha azoknak a koldusoknak számát összeadjuk, kik évenként a tűz által jutottak nyomorult helyzetükbe, elrémülünk a roppant szám felett.

Vegyük most azt, hogy a gazda elveti a földbe a magot. Jönnék szép idők. A földből gazdagon hajt elő a gabona. A földműves legszebb remények között várakozik a termésre. Ámde egy meleg napon felhők tornyosulnak össze az égen, s a felhőkből jégzápor omlik alá, s a gazdaember sirva nézi, mint veri el a jég a szépnek ígérkező termést.

Ma már ezeken a bajokon segítve van.

Néhány krajezárért forintok, egy két forintért a legszebb vagyonok is biztosítva vannak.

100 frt értékű gabnáért alig fizet az ember többet 1 frtnál. Mi ez azon aggodalmakhoz képest, melyek ezen áldásos intézkedés nélkül folytonosan kinoznák lelkünket.

Azon társulat, melyet én képviselek, a következő biztosítási ajánlatokat teszi. (Itt felolvassa a díjtáblázatot).

Ugy e milyen csekély áron meg lehet váltani a lélek nyugalomát, és biztosítani vagyonunkat.

Azért vállaltam el az ügynökséget, mert ezen községnek anyagi érdekeit is szivemen hordom, és örvendene az én lelkem, ha községünk boldogulását minél jobban elősegíthetném.“

Ilyenforma beszédet tarthat a tanító, s a mellett hogy a község anyagi s ezáltal szellemi érdekeinek is sokat használ, saját anyagi viszonyain is nagyot emel.

A biztosító intézetek közül különösen ajánlhatjuk a hazánkban 1864. óta működő „Foncière, Pesti biztosító-intézetet,” mely az „Egyetértés” mult évi jun. 26 iki számában egy hosszabb cikkben volt méltatva.

A néptanítóknak mint ügynökeinek, ezen intézet nyújt legtöbb hasznot.

Nem szükséges, hogy azonnal nyújtson be az ügynök biztosításokat, várakozhatik egy két évig, míg a nép a társulatot lassankint megkedveli, mert ezt tartják legolcsóbb és legbiztosabb társulatnak.

Az országos kiállítási épületek több millió frtig, továbbá az összes honvédfelszerelések a magyar állam által 16 millió frtig voltak e társulatnál biztosítva. Ezen intézet egyike a leggazdagabb intézeteknek. A kiállításon járt néptanítók közül bizonyára nem egy bámulta meg a Foncière óriási palotáját az Andrássy ut sarkán.

Azon néptanítók, kik ez által óhajtanak mellékes jövedelemre szert tenni, forduljanak a következő megyékből: Veszprém, Komárom, Mosony és Győrmegyéből a „Foncière győri főügynökségéhez.”

A többről nincs tudomásunk.

Nem kerül az egész dolog többbe, mint két krajczárba s a mi az ügy körül való esekély fáradozást illeti, ezt a vezérkönyvből, melyet a társulat ingyen ad, könnyen és hamar elsajátíthatja.

Adja az Ég, hogy jelen cikkünk sok néptanítónak hasznos tanácsul, és jövedelmének jelentékeny emeléseül szolgáljon.

Belső Munkatárs.

A tanítók patronusa.

Haladjon a világ, művelődjék a nép, a nemzet . . . a néptanítók sorsa még most is mostoha. Elismerik, phrasisképen uton-utfélen el is mondják, sőt még kormányklubokban s országgyűléseken is hangoztatják, hogy a néptanító állása magasztos, nemes stb.; de sorsa javításáról mégis édes-keveset gondoskodnak. Vannak, elismerjük s egész hálával konstatáljuk, egyes városok és községek, melyek fényes példával járnak elő; azt sem tagadjuk, hogy maga a magas kormány, kitünő állásu egyházfők és hazafiak is lendítettek itt-ott a tanítók existenciáján-

ámde a néptanítók ezrei most is csak nyomoruságosan, gyakran a legnagyobb nélkülözések közt, tengetik saját és családjuk életét.

Oh, hányan vannak kartársaink között, kik a legszánandóbb körülmények közt virradnak föl egyik napról a másikra! Hol van ott a „tanítói tekintély,“ a hol a tanító jövedelme kevesebb a megye hajduénál, a vasuti bakterénál? Lehet-e a tudománynak ott tekintélye, a mely faluban a „tanult ember“ — a néptanító — állása oly alárendelt, oly nyomorult?!

No de ragyogni fognak azok, kik másokat oktatnak, majd a másvilágon, mint fényes csillagok!

És a csillagok ezrei, milliói közt már sok ilyen „néptanító-csillag“ lehet: ezek közül akarok egyet bemutatni: szent C a s s i a n u s t, a néptanítók patronusát!*)

Prudentius, a keresztény költő írja le Cassianus vértanúságát, a kiről, mint első keresztény iskolatanítóról, tesz az egyháztörténet említést. Ennek nyomán Wisemann bíboros is megemlékezett róla ezelőtt több évvel az ő „Fabiola“-jában.

Cassianus Dél-Olaszthonban, Fundiban volt mint tanító alkalmazva, és az évek hosszú során át igen sok tanítványt oktatott. Habár keresztény volt, nem gördítettek akadályt működésének útjába, mert tudományosságánál fogva nagy tiszteletben tartották. Történt azonban, hogy egyik rossz indulatu tanítványát, névszerint Corvinust, megbüntette, s e tetteért a tanuló boszut forralt mestere ellen. Fegyveres kíséreléssel berontott a tanterembe, és bezárta maga után az ajtót. Cassianus, mint máskor, ugy most is tárt karokkal s a legnagyobb barátsággal

*) Másfelekezetű kedves olvasó! Ne ijedj meg a szentektől, és ne gondold azt, hogy lapunk iránya határozottan felekezeti. A cikkeket ugy közöljük a mint irva vannak és lapunk épp ugy javát akarja a katolikus, mint a protestans tanítóknak. Különb en e cikk oly szép, hogy a zsidó is gyönyörködhetik benne.

fogadá tanítványát, de ez azt veté neki szemére, hogy ő az államnak esküdt ellensége. Nagy gyermek-lárma támadt erre, és a hálátlan tanítvány meggyőződhetett arról, hogy társai is épen oly gonosz indulatuak, oly tigris-szívűek, mint ő maga.

„Szeretitek-e gyermekek, tanítótokat, Cassianust?“ — kiáltá a hálátlan. „Van nekem még, a mit neki szemére hányjak! Erre iszonyu átkozódás és káromlás hallatszott a padokból. „Jó hirt hoztam nektek, itt van Maximián-nak, az isteni császárnak engedelme, mely szerint úgy bánhattok el vele, a mint nektek tetszik!“

Könyvek, irótláblák s más iskolai eszközök zápora hullott a mozdulatlanul ott álló tanítóra; azután minden oldalról megtámadták, mignem Corvinus így kiálta föl: „Várjatok! nekünk rendszeresebben kell eljárnunk!“ A gonosz tanítvány ugyanis minden, a tanítótól büntetésképen kapott pálezaütést keservesen visszaadni, s a dorgáló szavakat hátára véresre írni kívánta. Kevés vértanu szenvedett borzasztóbb kínokat, mint Cassianus!

A fiatal tigrisek megkötozék őt, és így kényelmesen vitték végbe rajta, a szánandó áldozaton, kegyetlenkedéseiket. Némelyek azzal a hegyes aczéllal irták testére feladványaikat, amelylyel a viaszos tábláikra szoktak volt írni, mások pedig minden kigondolható módon gyakorolták össze-vissza kínozott testén a brutalitást. Végre kimerülten rogyott a földre. Ezen eseményt nagy örömjaj követte. Újabb és újabb ocsmány tettekkel illették őt, hogy aztán otthon „tréfájok“ történetét elbeszéljék. Corvinus is, miután még áldozatán egy ideig vad kéjjel legeltette semeit, ott hagyta szegényt a földön, hogy az egészen kiszenvedjen.

Hű inasa azonban fölvevé őt, aztán az ágyra fekteté és Pankratiusnak, Cassian egykori tanítványának, megküldé a szomoru hirt. Az ifju csakhamar ott termett. Egész

valójában megrettent a jó Pankratiusz, és mély megindulással látta öreg tanítójának béketűrését.

Cassianus megismerte a kedves tanítványt, mosolygott reá, aztán megszorította kezét, de már beszélni nem tudott.

Másnap reggel kiadta nemes lelkét. Keresztény szerzetással egész csöndességben temették el.

Cassianus azonban nem halt meg. Ő él most is. Ott ragyog az égen valamelyik szép csillag képében. Még most is iparkodik megvilágítani ezt a hálátlan földet!

Cassianus kapta meg a legszebb nyugdíjat. Tehát ne zúgolódjatok édes véreim!

Mi is tarthatunk ily nyugdíjra számot.

Sebők László is így vigasztal bennünket:

„S ki annyi szívnek volt vigasztalója,
Könyekkel oltja égő bánatát,
A míg az érdem fő-jutalmazója
A legszebb nyugdíjt égben adja át.“

Parabáshyörgy
igazgatótanító

„J ó k ö n y v e k :“

Bizonyos tekintetben fiatal ország ez a mi régi hazánk — : kulturája, ez egészen új s mégis minden más, mint kezdetleges. Hanem azért meglátszik rajta ifjusága : rapid kellet eleget tenni a kultura követelményeinek, rapid alakultak az új viszonyok s az történet, a mi a gyorsan növekvő ifjunál : magasra nőtt, de keveset erősödött, s nem sokkal lett szélesebb Mohón történik mindaz, a mit társadalmunk a művelődés érdekében tesz és türelmetlenkedésében azt követeli az államtól is, hogy hatalma erejével — mint a csodák idejében — egy tollvonással tegye olyanná az ország viszonyait, hogy a régebbi fejlődésű nyugattal versenyt haladhassunk. Mindent egyszerre s mindent úgy, hogy semmi

kivánni való ne legyen hátra: — ez a közvélemény részint öntudatos, részint öntudatlan óhaja. Természetes ez, mint természetes annak a 20 éves ifjúnak vágya: átalakítani a világot; de hát a mi természetes, az nem mindig helyes is.

Hogy mennyire nem helyes, érdekesebben mi sem bizonyítja, mint a nem rég lefolyt — történelmi kongresszus egyik ülése. Az, a melyben a „Jó könyvek“-ről volt szó,

Okos dolog volt — bár szorosán nem tartozik a történetírók ügykörébe — szóba hozni a „Jó könyveket“; minden alkalom jó erre, a mint hogy mindenkit üdvözlünk, a ki szóba hozza. Így a történetírókat is. És az is nagyon helyes — a mit történelmi-congressuson tettek — megvitatni, milyen módon is kellene ezeknek a „Jó könyvek“-nek nagyobb elterjedést szerezni. Szó volt arról, hogy a „Jó könyvek“, melyeket három évnek előtte hozott létre a közvélemény óhajára a kormány: — nem felel meg céljainak: nem tudja kiszorítani a ponyvairodalmat, Bucsánszkyt, stb. és a külföldieket, Jókai, Mikszáth, Tolnai, Tóth Endre s a „Jó könyvek“ többi jeles írói: nem tudják kiszorítani a Tatar Pétereket s a Rinaldo Rinaldini-féle munkák íróit s inkább a művelt közönségben hódítanak.

Ez mindaddig nagyon igaz. Hanem azt tetszetek elfelejteni a történelmi congressuson, hogy míg az a rabló romantikus ponyvairodalom van vagy száz éves s nagyon is mélyen belehatolt mérgével a népbe; a „Jó könyvek“ vállalata meg csak három éves. Csak forradalmakban lehet évszázadok eredményeit egy óra alatt összerombolni; a művelődés pedig nem forradalom, hanem lassú, de folytonos munka s különösen a nép művelődése! Három év alatt a nép rossz ízlését nem átalakítani, de csak hatalmasabban meg is ingatni: ahhoz még az sem volna elég: ha a „Jó könyvek“ írói egytől-egyik mind paedagogice — poetikus lángeszek volnának. — A mérég már a vérben van, lassan lehet azt paralizálni s csak is úgy, ha a „Jó könyvek“ szaporodó számaival a népiskolák is szaporodnak.

Persze jó népiskolák, a „Jó könyvek“-ről van szó. Olyan néptanítókról, kik feladatuknak vallják a nép-nevelését is; a tanítás mellett a morált s ha megtanították a népet írni szórakoztató és ismeretterjesztő olvasmányt adnak a kezébe.

Ilyen olvasmányokat akar nyújtani a „Jó könyvek“ vállalata. És a sajtó és a közvélemény egybehangzó ítélete szerint eddig ilyen is volt. Szórakoztatni akar, de úgy, hogy épüljenek belőle, ismeretterjesztő is, de tudományos szag nélkül. Ép ezért üdvözljük a történelmi congressuson hangoztatott eszmét; történelmet a népnek. Üdvözljük az eszmét, de nem mint ujat: a „Jó könyvek“ szerkesztősége már régebben megbizást adott három jeles költőknek, a magyar történelem nagy alakjainak népszerű s költői megismertetésére. Mert csak igazi költő dalolhat, vagy beszélhet a népnek igazságos Mátyás, Nagy Lajos, s a kegyes Szent Istvánról. Mégis a „Jó könyvek“ érdekében ujjal üdvözljük azt a történetírót, ki képességet érez magában költőileg lenni történész. Irjon az s irjanak, a „Jó könyvek“ szerkesztősége és kiadói szívesen látják a sikerés munkát s olyan anyagi jutalomban részesítik, mint a külföld jobb íróit szokta.

A „Jó könyvek“ nemes célja, a kiadó cég összeköttetései s buzgósága de a nem megvetendő jutalmazás is, olyan színvonalra emelte s tartja fenn ezt a vállalatot, mely páratlanul áll a nép világ-irodalmában.

Jókai, midőn a „Jó könyvek“ keletkezésének idejében s ebben az ügyben az írók enquetteiroztak, rámutatott a gyülesterem hatalmas zöld asztalára mondván: „Urak, mindaddig él és virágozik a régi ponyva, míg ezt az asztalt tele nem rakhatjuk olyan ponyva irodalmi termékekkel, a melyeket mi írunk. De mi is nagyobb buzgalommal mint bármi más.“

Nos, az ujonnan megjelent nyolcz füzet, ha csak egy kis csücskét annak a nagy asztalnak, de becsülettel födi be. Komoly és öntudatos munka mindegyik. Az egész csoportban pedig tervszerűség nyilatkozik.

P. Szatmáry Károly — a vállalat szerkesztője — például a népben nagyon is elterjedt „csúnnyája szájat“ veszi a tollára. Beszél az „*Istenkáromló Kurucz Péter*“ről, aki addig kívánja, hogy elébe üssön le a villám, — míg le is üt és le is üti.

Nemrég elhunyt jelesünk Tóth Endre utolsó munkáját, szép költői népies elbeszélését „*Bokor Erzsi története*“t tartalmazza a csoport második füzete. Ezt a történetet, mely olyan egyszerű s igaz mint általmában a magyar nép, szívesen fogják olvasni széles Magyarország kunyhóiban, a fonókban, malom alatt.

Szabó Endre — kinek igazi hivatása van a dalos magyar krónikák írására — „*Szilágyi és Hajmási*“ történetét dolgozta fel ékes és népies rigmusokban. Szilágyi és Hajmási alakjai oly szívesen látottak a nép körében, hogy Szabó Endre költői kidolgozásán kívül a tárgy megválasztásaért is dicséretet érdemel.

Gabányi „*A rossz asszony*“ című művészi, de a nép ínye szerint való verses elbeszélésben nagy morális mag van. A rossz asszonyok tanulhatnak belőle, a jók meg élvezhetik.

Vékony Antal „*A kincskeresők*“ -jében, versben, Mayer Miksa „*Elvitte az ördög*“ elbeszélésében prózában beszél el a nép hangján a népnek tanulságos és érdekes történetet. László Mihály „*A pokol torkában*“ című hosszabb elbeszélése a csoport utolsóelőtti kiadványa; érdekesség és morál dolgában, a jobbak közé tartozik ez is.

„*A nagy gróf komája*“ Tolnai Lajos elbeszélése az utolsó ebben a sorozatban. Tolnainak A „*Jó könyvek*“ előbbi sorozatában „*A falu koronája*“ cím alatt megjelent elbeszélése a „*Budapesti szemle*“ — valljuk meg nem egészen méltatlanul megjegyezte, hogy novellisztikus voltánál fogva, nem hathat eléggé a népre. Nos „*A nagy gróf komája*“ -val ez a kifogás tárgyatlaná lett. A sorozatnak egyik legélénkebb s legszebben írott darabja ez.

Ebből a rövidre fogott ismertetésből is látható, hogy úgy a „*Jó könyvek*“ szerkesztősége mint kiadóhivatala azon van, mikép jobb íróink által, öntudatos és czélszerű terv szerint küzdjön a léha és ártalmas ponyva ellen. De eme küzdelmében számol a művelt magyar közönség pártolására; hogy a „*Jó könyvek*“ jól legyenek megírva s helyes irányban terjesztve: magára vállalta s meg is felel adott programjának, de maga nem tehet mindent; a vállalat rohamos s nagyszabású elterjesztésében segédkezésre hívja fel a művelt magyar néptanítók hivatott részét. S épp ezen czélból ezennel felkéri mindazokat, kik a vállalat iránt érdeklődnek: forduljanak a kiadóhivatalhoz (Váci utca 11. sz. a.) s a „*Jó könyvek*“ prospectusa és jegyzéke valamint egy füzete is ingyen és bérmentve fog címükre megküldetni.

S z ó r o s t a.

Áldozár hibásan képzett szó, mint rokonjai a hordár, tanár dalár, ügyér stb. Helyesebb: áldozópap.

Átló: átszögelő.

Ferdény: nincs rá magyar szavunk; mondjuk inkább: trapez.

Górcső: nagyító-üveg, vagy nagyító-eső.

Hall cső: halló-eső.

Tanítógyakornok: gyakorló-tanító. A nok-nök képző általában rossz. Nem jó tehát a titoknok, bibornok (biboros), tollnok st.

Isme: ismeret.

Kötige: kötőige.

Kötőszó: kötőszó.

Kötjel: kötőjel.

Láttan: fénytán.

Nevelész: paedagogus. Igével nem szabad az ász-ész képzőt összetenni.

Modor: mód. Tehát nem tanításmodor, hanem tanításmód.

Nyugdíj: elterjedt rossz szó, helyesen nyugalomdíj volna, de nem egy ilyen rossz szavunk van, mely átment az életbe p. honvéd (honvédő) ügyvéd (ügyvédő) járda (járó), irtók, nyugta, beszély, nyitány stb.

Oroda: kisedővő.

Önkivület: önkivülldét.

Röperő: röpitő v. röpülő erő.

Segély: segedelem.

Szünidő: tanításszünet, vagy csak egyszerűen: szünet.

Tanár: inkább professor v. tanító.

Tandíj: iskolapénz, leczkepénz.

Tananyag, *taneszköz*, *tanfolyam*, *tanintézet*, *tankönyv*, *tanmenet*, *tanóra*, *tanszak*, *tanszer*, *tantárgy* stb. — annyira használt hibás szavak, hogy már nem tudunk menekülni tőlük. *Tan*: hibás rövidítése a *tanít* igének, miért is sokkal jobb lenne: tanításanyag, iskolai eszköz, tanítás folyama stb.

Teknőncz: tekenős-béka. Természetrizmi kifejezéseink átkozott rosszak. Az ember egészen megbetegül a lajhár, utáncs, farkagom stb. szavakban. Közlebbi számunkban tért szentelünk e szavaknak.

Ágas Márton levele

a „Tanítóbarát“ szerkesztőjéhez.

Piripócs, 1886. jan. 28.

T. Szerkesztő Ur!

Vén tanító vagyok, nevem Ágas Márton,
Tollam a tintába nagyreszketve mártom;
De azért csak irok: nyikoroghatnám van.
Mint vén kutágnak száraz, szeles nyárban.
Aztán, no! hogy el ne maradjak a kortól:
A sirva-olvasást csak kell gyakorolnom?

*

Éltem fáját gyümölcs sohsem koszoruzta,
Most meg hetven télnék lepi dere, zúzza;
De lábamnál, mint a havasok tövében,
Tavaszi virit. . . az én jó falusi népem.
Igen, az „enyém,“ mert (keblem emelkedik)
A tudomány tejét én szűrtem meg nekik.
Mint harapás kenyér a ráloccsant tejet,
Ugy szitták be a jót tőlem a kis fejek.
De lett is belőlök nép az édes hitben,
Mint betevő falat . . . áldja meg az Isten!
Egyszerű nép ugyan s tán egy kicsit „buta“ —
Mert nem forrong, tüzel, mint az izzó huta;
De nem is csillogó üveggyöngy erénye,
Mely összetörik a legkisebb ütésre.
Nem olvas ez Hégelt . . . nem járat husz lapot,
Mint Isten szolgálját, tiszteli a papot;
Nem tudja: mit eszik a boa és rozmár,
Hányadik Sedánját üli a porosz már?
Nem bánja: merre van Yukatán és Cap-land,
Nem szó brünni csipkét, nem varr selyem paplant;
Csillagos ég helyett szántogat ugarán,
Vasutnál olcsóbban utazgat fuvarán.
Nincs minálunk színház, kaszinó, sörcsarnok,
Kölcsönt sem kínálgat uzsorás pénz-zsarnok;
Ur sem lakik köztünk, mint Károlyi oly dus,
De nem is csavarog utcánkön a koldus! . . .
Sokat mondhatnék még: mi van, mi nincs nálunk?
A kormány-ukázzal mikor mit csinálunk . . .
Meenyire bámuljuk Trefortot és Gönczyt
S iskola-kerülő nagyságos „ügyönczit.“
Mondhatnám, hogy nekünk a mostani rendszer,
Szédelő kapkodás, nyulra szabott spencer,
Ugy tesznek a néppel, mint Claüdius hajdan.
Aki jós-csirkéket etetvén egy bajban
S látván, hogy a buza csak nem schmeckol nekik,
Kapja magát, böszen neki tüzesedik,

*

Nyakokat tekeri . . . : „Ejnye hát nem esztek?
 Kuttyafitták! — ugymond — igyatok hát nesztek!“
 És behányta őket a tenger vizébe . . .
 Nálunk is így fojtják a népet izébe. . .
 Nagy mély tudományba! . . . Minek az a népnek?
 Hogy jobban ismerje meg a szegénységet?
 Hisz' ez balgatagság! mondják velem többen.
 Mig a „módi“ ember nyekken rá és döbben, . . .
 Azonban „kissé“ tán eltértem a tárgytól,
 Beljebb evezek hát a folyam partjától;
 Azaz hogy majd máskor, mára elég ennyi;
 Különben is, hallom, hi az anyjok enni. . .

Csak addig valami fináncz rá ne jöjjön:
 Hol és merre fekszik Piripócs e gömbön?
 (Eddig róla kukk sincs sem Fényes Elekben,
 Sem a póstakönyvben, csupán az életben.)
 No mert ha finánc jön, búvok a pincébe;
 Vigyen aztán krumplit az adó fejébe!
 (Ebből kontektnek is van ám nálunk annyi,
 Hogy 200 poétát megtudnánk hizlani.)

U. i. E levelet szélnek eresztettem:
 Hogy hát szét ne hulljon, versekbe kötöttem;
 Jövőre, ha jobban tetszik tán a próza
 A szerkesztő urnak — ugy iro', (sub rosa!)

IRODALOM.

Az Iskolai Szemlének sehogy sem tetszik a mi lapunk. Mint a csúfolódó gyerek öltögeti ránk nyelvét, anélkül, hogy valamit tudna mondani. Különösen Réppássyval van baja. Eszünkbe jutott Rousseau-nak az a mondása, hogy az irigyek azért kisebbitik a nagyokat, hogy lealacsonyítsák magukhoz onnan, a hova ők föl-emelkedni nem tudnak. Daczára annak, hogy lapunkat ócsárolja, jónak látja lapjának alakjával és alaki beosztásával a Tanítóbarátot hajszálig utánozni Hm! Nem szép az az irigység, uraim! Sokkal okosabban tettek volna, ha azidő alatt, mig ellenünk firkáltak, kijavították volna azt a kétszáz sajtóhibát, a miktől alig lehet sorákat olvasni, vagy irtak volna e helyett egy szép vezércikket, a melyben a paedagogiai lapok összetartását hangsúlyozzák. Mennyivel több eredményt tudnánk férfias összetartás és együttműködés által elérni! Fájdalom: kedves lapársaink a helyett, hogy kötésen

fáradoznának, az oldással mulatnak; nem akarják érteni e szót: össze, hanem csak ezt: szét. — Tegyenek tetszésük szerint. Minket nem akadályoz pályafutásunkban senki rosszakarata, mert hozzánk az ország minden részéből a legforróbb elismerések és buzdítások érkeznek, és lapunkat már első megjelenésekor a hazai néptanítószegély értelmesebb része oly szívesen üdvözölte, hogy az Iskolai Szemléhez hasonló megtámadások nekünk se nem árthatnak, se nem csüggeszthetnek.

A Népiskolai Tanügy legutóbbi számában az állami tanító képzőintézetekben alkalmazott internátust bírálja. Rossznak találja azért, mert a növendékeket akkor szorítja tanulásra, mikor esetleg nincsenek a kellő hangulatban, és így ez a szellemi kényszer előbb-utóbb megboszulja magát; továbbá azért, mert az erkölcsöt „gyárisan uvelik ott a növendékekbe“ s ezeket nagyjából képmutatókká teszik, és akaratukat későbbi önállóságuk kárára nagyon meggyengítik.

A „Vasvármegyei tanügyi értesítő“ januáriusi számából szóról-szóra közöljük a következő sorokat:

„I. „Néptanítók naptára“ az 1886-dik évre. Szerkeszti Ziegler Géza. Ára 30 kr. és kapható a szerkesztőnél Győr (Sziget), Klézfár-utca 4 ik szám.

Ily olcsó szaknaptár hiányát már régen éreztük mi tanítók. Igaz ugyan, hogy a fővárosban két ilyenmü „zsebnaptár“ is jelent meg (a György- és a Belicza-féle, de azok minden jelességük mellett sem igen terjednek el a vidéken, 1-ször mert áruk kissé magas (1 frt 20 kr.), 2 szor mert azok inkább a fővárosi tanítók inye-kedve és speciális érdeke szerint szerkesztvék, mintsem a mi kedvünkéért. Ziegler kollega tehát hasznos, sőt szükséges munkát teljesített akkor, midőn naptárát egyenesen a mi hasznunk-javunkra szerkesztette s adta ki. Mondhatjuk, a 68 lapra terjedő naptárkönyv minden tekintetben meg felel izlésünknek, és követelésünknek; s ha a nevezett szerkesztő beváltja szavát, mely szerint „ha tájékozva lesz naptára kelendőségéről, a következő kiadásokban egy-egy érdemesebb paedagogusnak arczképét és életrajzát is fogja közölni“; vállalatának mi igen szép jövőt jósolunk, mert hiszszük, hogy a kollegák belátandják, miszerint e szaknaptár csakugyan jobban a tanítóknak való, mint a Rózsa Kálmán, Bagó Ludmilla stb. „Körösztyény Képes“ — képtelenségek.

Tartalma:

1. A felséges uralkodó ház.
2. Csillagászati naptár.
3. A tulajdonképeni naptári rész. Minden hónap végén — a

sok más naptárban olvasható ostobaság és haszontalan jövődőlés helyett — egy-egy kedélyes verset olvasunk. Ime izlettetőül egy pár :

a) Ebben a (május) hónapban kikelt már a liba,
Pihenhet félévig a paedagogia ;
Mert azért teremtett gyereket az Isten,
Hogy legyen a háznál ki libát őrizzen.

b) (Jul.) Ha fekete felhők mászkálnak az égen,
Bujj el a pinczének fenekére mélyen ;
Mert ha a mennydörgős menykű beléd szalad,
Mi hasznát veszed az országos nyugdíjnak ?

4. A szerkesztő szavai a pályatársakhoz.

5. „Helyzetünk a társ dalomban.“ — E cikkben Z. G. tárja fel a tanítók uj bajait és szól azok orvoslásáról.

6. „Az álhumanismus egy vesszőparipája a nevelésben.“ Nagyon időszerű szép cikk Répássy János, egri képzőintézeti tanár ismert kitűnő tollából.

7. „A reáliák tanítása a népiskolában.“ Egy kis tanítás történelem, írta Barabás György.*)

8. „A tanító, mint a népiskolai tanítás középpontja.“ Hatalmas, jóízű cikk Nagy Lajostól, a győri tanítóképző jeles igazgatójától.

9. „Állami tafelügyelő viszonya a felekezeti iskolához.“ Ezen ministeri utasítást ismernie és tudnia kellene minden u. n. felekezeti tanítónak ; miért is azt kiváló figyelmébe ajánljuk üggytársainknak.

10. „A vadtudós és fia.“ Humoreszk, a szerkesztő ügyes tollából. Valóban kedves, kedélyes, szivderítő és józamatu elbeszélés

11. „Adomák.“ Egytől egyig eredeti, szemem szedett apróságok az iskola műhelyéből.

12. Házi szertár.

13. Egyveleg.

14. A tanítók figyelmébe ajánlott nevezetes tan- és vezérkönyvek.

15. Hirdetések.

16. A bélyegekről.

Egy ily gazdag tartalmu, szép kiállítású s mégis olcsó szak naptár megérdemli, hogy általunk pártoltassék.

II. Megjelent igen szép és izléses kiállításban piros boríték alatt a „Tanítóbarát“ czimű havi közlőny januáriusi (1 ső) száma. Szerk.

*) Nagy paedagógiai apparátussal készített cikk, melyet B. Gy. egyenesen a naptár számára írt. Szerk.

keszti és kiadja (Győrött) Ziegler Géza. Oly lap mely a tanítósággal, a néptanítók érdekeivel szorosabban foglalkozik, s mely lap körül kitünő tanügyi írók csoportosulnak. — Tartalma: . . . Ezen élénk közlőnyt, mely **egyenesen a néptanítók érdekeiért** fog küzdeni, melegen ajánljuk előre törekvő karitásaink pártolásába. Ára félévre egy forint.

Hasonló elismerésben részesíték lapunkat a „Győri Híradó“ 52. sz. „Győri Közlöny“ 1 sz. — „Hazán.“ 1 sz. — „Függetlenség“ dec. 29. Győrm. tanügyi ért. 1 sz. stb. — Szeretnők egyenkint közölni e megtisztelő nyilatkozatokat, de nincs terünk rá.

Kétezer magyar népdal zongorára alkalmazva! A „Magyar Dal-Album“ című egyetemes magyar népdal-gyűjtemény eddig megjelent öt kötete ezer magyar népdalt foglal magában. Ezen első ezer dal is a n. é. közönséghez intézett többszörös felszólításunkra küldetett be az ország különböző vidékeiről, s reméljük, miszerint jelenlegi kérelmünk közzététele után, a második ezer dal is rövid idő alatt egybegyűl. Felkérünk tehát mindenkit e hazában, hogy aki csak ismer egy vagy több oly magyar népdalt, amelyek a „D a l a l b u m“-ban még nem jelentek meg, sziveskedjék azokat egyhangra lehangjegyezni, s azok teljes szövegét is leírva, alulírott szerkesztőséghez beküldeni és mi a dallamokat zongorára alkalmazva a „M a g y a r D a l a l b u m“-ban, a szöveget pedig a külön megjelenő szövegekönyvben, a „Magyar Daltár“-ban fogjuk közölni. Meg vagyunk győződve, hogy Magyarország minden lelkes fia és lánya készséges örömei teljesítendi kérelmünket, annyival is inkább, mert ezzel a nemzetiség oltárára áldoz, s oly mű létesítéséhez nyújt segédkezet, mely megbecsülhetetlen örök kincse leend a magyarnak. A „Magyar Dal-Album“ szerkesztése Győrött.

Eötvös Károly „Dajkakönyvecske“ című munkájára küldött be előfizetési felhívást. Ára 40 kr. Megrendelhető Bpsten, Vámház körút 10. sz. alatt.

A Magyar háziasszony című hetilapra felhívjuk olvasóink figyelmét. Igazán olcsó és szép kiállítású lap ez. Egész évre csak 6 frt. A legutóbbi szám 33 cikket tartalmaz.

M I U J S Á G ?

Lapunk ezen számához felív melléklet van csatolva.

Uj előfizetőinket kérjük legyenek szivesek nevüket, tartozkodásuk helyét és a megye nevét tisztán kiírni, különben a lapot nem kaphatják rendesen. Néhány előfizetőnk még lakóhelyét sem írta ki a postautalványon; ha a postai bélyegző esetleg homályos, a legjobb akarattal sem tudtuk volna lapunkat küldeni.

* **Székesfehérvárott** Dr. Pauer János püspök ő méltósága, főpásztori jogánál fogva helybenhagyta a városi közgyűlésnek

azon hazafias latározatát, hogy a Szt.-János és Szt.-Sebestyénről címzett templomokban a német isteni tiszteletek ezután magyar nyelven tartassanak.

+ **Jilg Ede** győrvárosi tanító, a „Győrv. t. e. Értesítője“-nek szerkesztője, a beszéd- és értelemgyakorlatokat praktikus példákban feldolgozva sajtó alá fogja rendezni. Már régen érezzük hasonló munkának hiányát, és Jilg ur igen hasznos segédkönyvet fog ezzel nyújtani.

= **Szonya István** eddei ref. tanító a tanítói pályán töltött félszázados működésének elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet nyerte. Kívánjuk hogy sokáig örülhessen e kitüntetésnek.

† **Dénes Sándor** Kodosi (Va.-m.) evang. tanító f. é. január 7 én 70 éves korában elhunyt. A boldogult 50 évig működött a tanítás nehéz pályáján. Öreg kora daczára figyelemmel kísérte a tanügyi mozgalmakat és újításokat, és ifjui hévvel munkálkodott hivatalában. Különben a vidék egyik legtekintélyesebb tanítója volt, és iskolája mindig az elsők között állott. — Nyugodjék békén a félszázados nehéz munka után és nyerje meg érdemeinek jutalmát az Urtól.

Tultömött iskola Pestmegye Irsa községének iskolájában, mely alig néhány négyszög ölnyi területű 130 gyermek ül naponta órakon keresztül. Tóth József tanfelügyelő megtette a szükséges lépéseket ezen egészségellenes állapot megszüntetésére.

— **Arábiában** mint az Ország-Világ írja, van egy világos színű virág, melynek illatát a ki beszívja, rögtön jókedvet kap, s elkezd nevetni. Ha magjából vesz be valaki, mindjárt tánczol és kaczag. Alvás után nem emlékszik a történetekre. — Ezt a virágot sokszor megszagolnánk, ha nálunk is nőne.

< **A Függetlenség** jan. 22 iki számában a következőket írja : „Községek vannak tanítók nélkül, és tanítók vannak, a kik községeket nyernek meg tényleg a magyar nemzetiség ügyének és e mellett éheznek, akkor 30 ezreket fizetni egy egy idegen csalogányért (Turolla) nagyon tulságos ; 265.000 frtot szavazni meg a képviselőházban a módosabb osztályok mulattatására, oly áldozat, mely hibás kifejezéssel élve : nem fizeti ki magát“ — Igaza van.

∞ **Lapunk** mult számának egyrészében tollhiba folytán volt említve, hogy a második szám jan. közepén fog megjelenni.

× **Kanyaró.** Budapesten, Pátyon, Soroksáron, Mendén és Kis-Tétényben az iskolások között kanyaró ütött ki, miért is az előadásokat beszüntették

⊖ **A lapban megjelenő arczképeket** a bekötés megkönnyítése végett nyomatjuk a címirat alá. Azonban kemény papírosra külön lenyomatban is szívesen megküldjük mindazon t. előfizetőinknek, kik eziránt egy levelezőlapon minket fölkeresnek. Így Vargyas E. arczképét is lenyomattuk külön papírosra, és jövő számunkkal megküldjük azoknak, kik rá mába kívánják foglalni.

Miniszteri rendelet.

Az 1886. évi augusztushóban megtartandó III. oszt. tantest. képviselői tanitógyűlésre az általam 1885. évi máj. 12-én jóváhagyott szervezeti szabályzat 6 §-a értelmében a következő tételek tüzettek ki.

1. A népiskolai közegészség ügy.
2. Az olvasó könyvek használásának módja.
3. Az ismétlő oktatás, és minő legyen az ismétlő oktatás könyve faíun? minő a városokban?

4. A kézügyességi oktatás célja, anyaga és módszere tekintettel hazánk kögazdasági viszonyaira.

5. A felnőttek oktatása a magyar beszéd elsajátítása érdekében, s végre

6. A természetrajzi oktatás anyaga s módszere a népiskolában, kapcsolatban a mezei gazdaság házi-ipar és kézi ügyesség gyakorlásával.

Ezen tételeket a kir. tanfelügyelőség tankerületében fennálló tanitógyűletekkel (testületekkel) haladéok nélkül közölje, oly figyelmeztetéssel, hogy a fent hivatkozott § utolsó kikezdése szerint azon egyesületek (testületek) melyek az orsz. tanitógyűlés által kiadott tételeknek legalább egy harmadát feldolgozni elmulasztják, azon gyűlésre elvesztik képviseltetési jogukat.

Végre felhívom a tanfelügyelőséget hogy a tanító egyesületek (testületek) által kidolgozott tételeket az illető elnökségektől bekívánva az említett szabályzat 7 §-a értelmében a III-ik nagygyűlést megelőzőleg 2 hóval ide terjeszse föl

Trefort.

T Á R S A L G Ó.

Kérdések.*)

1. El lehet-e mozdítani a tanítót azért, mert az iskolaszék tromba eljárását, ezekkel szemben szigorú bírálat alá vetette s e miatt kölcsönös viszálykodás támadt közöttük. — L. S.

2. Honnan ered e szó: Jehova? — Marosy.

3. Fialtal feleségemet nevenapjára szeretném olyan valamivel megajándékozni, ami értékes is lenne, meg aztán sokba nem kerülne? — Y.

4. Leteheti-e egy tanító a doctoratust? — A. Y.

*) Mi csupán azon kérdésekre felelünk, a melyekre helyes válasz nem érkezik.

Egészségi tanácsadó.

Nátha ellen egy párizsi orvos a következő szert ajánlja: egy kis vattadarabot áztassunk glicerinbe (patikában 5 kr. egy kis üveg) — és a jól átázott vattát dugjuk az orrlyukakba, reggelre e'mulik minden bajunk tőle.

Tyukszemet fekete kenyérhéjjal lehet elmuasztani. Egy napig ecetben kell áztatni, aztán éjjel rákötni a tyukszemre. A fájás két nap mulva megszűnik és ha ezen szert tovább is alkalmazzák, a tyukszem teljesen elvesz tőle.

Szer a köhögés] ellen. Vegyünk egy téli retket, messük le fejét, vájjuk ki belsejét, és töltsük meg az üreget törött sárga cukorral, a retek fejét megint visszaillesztjük helyére s az egészet forró hamuba, vagy nagyon meleg kályhacsöbe tesszük. Miután a cukor elolvadt, naponkint néhány kávéskanályait veszünk belőle, még pedig oly melegen amint csak kibírjuk, E szer jótékony hatása csakhamar nyilvánulni fog.

A lapban előforduló idegen szavak jelentése.

Administratív = igazgatási.

Peregrinus in Israel = idegen Izraelben; olyanról mondják, aki nincs valamiben otthon, nincs jártassága, szóval nem ért valamit tökéletesen.

Statisztikai lat. = államrendi.

Routine (rutin) fr. = gyakorlat által szerzett jártasság, otthonosság.

Bigot, (bigó, ha nőről monratik: bigót) fr. = vakbuzgó.

Agentura, lat. = ügynökség

Club, (klöb) ang. = kör

Konstatál, lat. = megállapít, bebizonyít

Existentia, lat. = létezés, megélés az a miből élni lehet.

Bautalítás = kegyetlen durvaság, baromság.

Rapid, fr. = gyorsan.

Congressus, lat. = gyűlés.

Romantikus, lat. = regényes.

Paedagogice, lat. = nevelésetileg.

Poetikus, lat. = költői.

Paralizálni lat. = elerőtleníteni.

Morál lat. = erkölcs.

Enquête (ankét) fr. szakértő bizottság, mint ige magyarban szószerint nem használható.

Novellisztikus ol.- elbeszélő.

Ukáz = így nevezik az orosz czár rendeletét.

Spencer, ang. (*szpenszer*) ujjas mellény, melyet Spencer nevü talált föl.

Sub rosa, lat. rózsza (hallgatás jelvénye) alatt, vagyis: titokban.

Internátus, lat. = bennlakás.

Apparatus, lat. = csillogás, készültség.

Praktikus lat. = gyakorlati.

Doctoratus, lat. = rossz magyarsággal: tudorság.

Szerkeszti és kiadja: *Ziegler Géza.*

Nyomatott Gross Gusztáv és társánál Győrött. 1886.